

ע"פ 5335/15 - מדינת ישראל, אלכסנדר יודשקין, מקסים מיטיוק, טימור אחמדלייב נגד אנדריי שרגורודסקי, מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 5335/15

ע"פ 5894/15

ע"פ 5899/15

ע"פ 6241/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ע' ברון

המערער בע"פ 5335/15: מדינת ישראל

המערער בע"פ 5894/14: אלכסנדר יודשקין

המערער בע"פ 5899/15: מקסים מיטיוק

המערער בע"פ 6241/15: טימור אחמדלייב

נ ג ד

המשיב בע"פ 5335/15: אנדריי שרגורודסקי

המשיבה בע"פ 5894/14; ע"פ מדינת ישראל
5899/15; ובע"פ 6241/15

ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד,
מיום 16.6.2015, בת"פ 38905-03-14, שניתן על-ידי
כב' השופטת ר' לורך

עמוד 1

תאריך הישיבה: י"א בטבת התשע"ו (23.12.2015)

בשם המערער בע"פ 5335/15 וע"ד נורית הרצמן והמשיבה בע"פ 5894/14; ע"פ 6241/15; ובע"פ 5899/15

בשם המשיב בע"פ 5335/15: עו"ד קובי מרגולוב

בשם המערער בע"פ 5894/15: עו"ד שלומציון מנדלמן

בשם המערער בע"פ 5899/15: עו"ד שי שקד

בשם המערער בע"פ 6241/15: עו"ד נתן יצחק

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט א' שהם:

1. לפנינו ערעורים על חומרת העונש שהושת על המערערים אלכסנדר יודשקין (נא' 1 בכתב האישום, המערער בע"פ 5894/14, להלן: המערער 1); טימור אחמדלייב (נא' 3 בכתב האישום, המערער בע"פ 6241/15, להלן: המערער 2); ומקסים מיטיוק (נא' 4 בכתב האישום, המערער בע"פ 5899/15, להלן: המערער 3). מנגד, מערערת המדינה (להלן: המדינה או המערערת) על קולת העונש שנגזר על אנדריי שרגורודסקי (נא' 2 בכתב האישום, המשיב בע"פ 5335/15, להלן: המשיב), (המערערים והמשיב ביחד, להלן: הנאשמים).
2. הנאשמים הורשעו, ביום 20.1.2015, על יסוד הודאתם בכתב אישום מתוקן שהוגש במסגרת הסדר טיעון, בעבירות אלו: קשירת קשר לפשע, לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 בנסיבות סעיף 335(א)(1-2) לחוק העונשין. המערער 1 הורשע בנוסף בעבירה של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין.
3. בעקבות הרשעתם בדין, נגזרו על הנאשמים, ביום 16.6.2015, עונשים אלו:

על המערער 1 - 42 חודשי מאסר לריצו בפועל, בניכוי ימי מעצרו מיום 13.3.2014; 12 חודשי מאסר על

תנאי לבל יעבור, בתוך שנתיים ממועד שחרורו מהמאסר, עבירת אלימות מסוג פשע; 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור, בתוך שנתיים ממועד שחרורו מהמאסר, עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון; כמו כן, חוייב המערער 1 בתשלום פיצויים למתלוננים בשיעור של 10,000 ₪.

על המערער 2 - 36 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו מיום 13.3.2014, אך למעט תקופה של 5 חודשים, שנגזרה עליו בבית משפט השלום ברחובות, במסגרת ת"פ 42062-03-13; עונשי מאסר על תנאי כפי שנקבע לגבי המערער 1; ופיצויים למתלוננים בסך 10,000 ₪.

על המערער 3 - 32 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו מיום 13.3.2014 ועד ליום 12.5.2014; עונשי מאסר על תנאי כפי שנקבע לגבי המערער 1; פיצויים למתלוננים בסך 10,000 ₪; כמו כן, חולט לטובת המדינה רכב מסוג מיצובישי "כריזמה" השייך למערער 3 ואשר שימש לביצוע העבירה.

על המשיב - 6 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות; 10 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור, בתוך שנתיים ממועד גזר הדין, עבירת אלימות מסוג פשע; 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור, בתוך שנתיים ממועד גזר הדין, עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון; פיצוי למתלוננים בסך 15,000 ₪; ניתן צו פיקוח של שירות המבחן למשך 18 חודשים.

המערערים קובלים על חומרת עונש המאסר לריצוי בפועל שנגזר עליהם, ואילו המדינה מערערת על קולת העונש שהושת על המשיב. יצוין, כי לבקשת המדינה עוכב ביצוע עונש המאסר בדרך של עבודות שירות שהוטל על המשיב, עד להכרעה בערעור המדינה.

עובדות כתב האישום המתוקן

4. מכתב האישום עולה כי בין המערערים 2,1 ו-3 קיימת היכרות מוקדמת, והיכרות כזו קיימת גם בין המערער 1 לבין המשיב. מסופר בכתב האישום, כי ביום 7.3.2014, נפגשו המערערים 2,1 ו-3 ברחובות עם מר יהודה גרובר, יליד 1948 (להלן: המתלונן), לצורך שכירת דירה השייכת לו בעיר רחובות (להלן: הפגישה הראשונה). לאחר מספר ימים, הגיעו המערערים 1 ו-3 לרחובות, באמצעות רכב מסוג מיצובישי השייך למערער 3, על מנת להיפגש בשנית עם המתלונן, לצורך שכירת הדירה. המערער 3 נותר ברכב ואילו המערער 1 נפגש עם המתלונן, ובסיום הפגישה סיכמו השניים כי יפגשו שוב, לצורך חתימה על הסכם השכירות (להלן: הפגישה השנייה). נטען בכתב האישום, כי מיד בתום הפגישה השנייה שוחחו המערערים 1 ו-3 בהיותם ברכב, וקשרו ביניהם קשר לגנוב רכוש מהמתלונן ואשתו "תוך שימוש באיומים, בשוקרים ובאזיקים". זאת, לאחר שהבינו כי בבעלותו של המתלונן נכסים רבים. עוד נטען, כי כבר באותו ערב הצטרף המערער 2 לקשר, לאחר שהמערערים 1 ו-3 "פנו אליו לצורך זה". בהמשך, כך נטען בכתב האישום, במסגרת הקשר ולשם קידומו, אספו המערערים כסף ונסעו ברכב לתל אביב, בכדי להצטייד בנשק וביתר האביזרים לשם ביצוע המעשים המתוכננים. המערערים רכשו מסקנטייפ דביק, ובהמשך רכשו: 4 שוקרים חשמליים במחיר של 1,550 ₪; 4 זוגות אזיקים במחיר של 1,793 ₪; וכן 2 מכשירי פלאפון וכרטיסי "סים" תואמים. כנטען בכתב האישום, ביום 10.3.2014, הצטרף המשיב לקשר, לאחר שהמערער 1 פנה אליו לצורך זה.

5. במסגרת הקשר ולשם קידומו, רכש המערער 1, ביום 11.3.2014 בשעות הבוקר, פרחים, וכל החבורה נסעה ברכב לביתו של המתלונן ביישוב כרמי יוסף. במהלך הנסיעה, חילקו ביניהם הנאשמים את כלי הנשק והאביזרים לצורך ביצוע המעשה המתוכנן כך שכל אחד מהם הצטייד בשוקר חשמלי ובזוג אזיקים, כאשר המערערים 1 ו-3 הצטיידו, בנוסף, בפלאפון ובכרטיס "סים" תואם. במהלך הנסיעה, חולקו תפקידים בין הנאשמים, וסוכם כי המערער 1 והמשיב ישתלטו על המתלונן ואילו המערערים 3 ו-4 ישתלטו על אשתו, ולאחר זאת "יכבלו ויקשרו אותם באמצעות האזיקים והמסקנטייפ".

6. בסמוך לשעה 11:30, התקשר המערער 1 אל המתלונן ומסר לו בכזב כי יש לו עסק ארצי להתקנת מכונות מזל אוטומטיות, שאותן הוא מתעתד להתקין ביישוב כרמי יוסף. בהמשך, ביקש המערער 1 את עזרתו של המתלונן "בהכוונה וליווי בתוך הישוב". המתלונן הסכים לבקשה, ובשלב זה הודיע לו המערער 1 כי הוא כבר נמצא בכרמי יוסף, והוא מבקש להגיע לביתו של המתלונן כדי למסור זר פרחים לרעייתו. משסרב לכך המתלונן, אמר לו המערער 1 בכזב, כי הוא וחבריו "מוכרחים" להשתמש בשירותים שבביתו של המתלונן. הנאשמים הגיעו לביתו של המתלונן, כביכול כדי להשתמש בשירותים, ובתוך כך מסר המערער 1 את הפרחים לרעייתו של המתלונן, לאה ילידת 1950 (להלן: המתלוננת), ואף הביע את התפעלותו מהבית בפני המתלוננת. נטען בכתב האישום, כי בשלב זה ביקש המערער 1 מבני החבורה האחרים "לבחון היטב את הבית על מנת לאתר רכוש בעל ערך". בהמשך, יצא המתלונן "באופן מפתיע" מהבית, כאשר המערערים 2 ו-3 יצאו אחריו. מיד לאחר מכן, קרב המערער 1 אל המתלוננת ואמר לה להיות בשקט, אך היא צעקה ובתגובה שלף המערער 1 שוקר חשמלי וחישמל באמצעותו את המתלוננת בחזה השמאלי. המתלוננת החלה להיאבק במערער 1 ולצרוח בקולי קולות, אך המערער 1 והמשיב "הפילו אותה עם פניה לרצפה, חישמלו אותה בצווארה, בראשה ובעורפה, מספר רב של פעמים, באמצעות השוקרים החשמליים שברשותם ואזקו את ידה השמאלית".

7. בעקבות צעקותיה של המתלוננת, ביקש המתלונן לחזור לביתו, אך המערער 3 חנק אותו בצווארו באמצעות ידו, והשניים נפלו ארצה. בתוך כך, חישמלו המערערים 2 ו-3 את המתלונן בגופו, באמצעות שוקרים חשמליים, ותפסו ברגליו ובידיו על מנת להשתלט עליו, אך המתלונן נאבק בהם וצרח. שכנים, אשר שמעו את הצעקות, הגיעו למקום, ובעקבות כך המערערים 2 ו-3 ברחו רגלית מזירת האירוע. מיד לאחר מכן, חזר המתלונן לביתו ובראותו את המערער 1 והמשיב כשהם תוקפים את רעייתו, הוא אחז במערער 1 ונאבק עמו. בעקבות כך, שחררו המערער 1 והמשיב את המתלוננת וברחו רגלית מהמקום. במנוסתם, נתקל המערער 1, בחצר הבית, בשכנה, אשר ניסתה לסגור את שער החצר. בראותו זאת, הניף המערער 1 שוקר חשמלי שהיה ברשותו "ואיים עליה שתרחק מהמקום".

8. בעקבות תקיפתה של המתלוננת נגרמו לה נזקים גופניים ובהם "נפיחות ואינדורציה בצווארה ובעורפה, נפיחות בפניה ומעל שפתה העליונה וכאבים בחזה". למתלונן נגרמו, בין היתר, הנזקים הבאים: "חבלה בעין ובגבה השמאליים, פצעים בפנים וכאבים בגפיו".

גזר דינו של בית משפט קמא

9. בפתח גזר דינו עמד בית משפט קמא על האמור בתסקירי מבחן שהוגשו בעניינם של הנאשמים.

המערער 1 הינו כבן 26, רווק, אשר טרם מעצרו התגורר בגפו ביישוב נבטים, ועבד כמאבטח בחברת שמירה.
עמוד 4

המערער 1 סיים 12 שנות לימוד עם בגרות מלאה. בגיל 16 אובחן המערער 1 כסובל מהפרעה אובססיבית-קומפולסיבית, אשר הקשתה על תפקודו החברתי וכללה הרגלי ניקיון קיצוניים וחזרתיים. צוין בתסקיר, כי המערער 1 נטל טיפול תרופתי למשך מספר חודשים, אך הפסיק את הטיפול על דעת עצמו. בשל מצבו זה, המערער 1 לא גויס לשירות צבאי. הוריו של המערער 1 גרושים, והוא תאר מסגרת משפחתית מורכבת ובעלת דפוסי תקשורת מצומצמים. טרם מעצרו, חווה המערער 1 קשיים כלכליים ניכרים על רקע התמכרות להימורים, ולדבריו הוא החליט לשדוד את המתלוננים על מנת לממן את חובותיו. המערער טען, כי הוא הכיר את המתלוננים קודם לאירוע במסגרת חיפושיו אחר דירה להשכרה, אך לטענתו "לא הייתה לו כוונה קודמת לנקוט באלימות כלפיהם". צוין בתסקיר, כי המערער 1 התקשה להסביר את פשר ההצטיידות המוקדמת בנשק ואת ההכנות שבוצעו טרם האירוע. המערער הביע חרטה על התנהגותו, הוא פרט את תחושת ההלם שחש והזעזוע ממעשיו, והכיר בחומרת הפגיעה במתלוננים ובנזק שנגרם להם. שירות המבחן התרשם כי מדובר בצעיר נבון, בעל קווי אישיות בלתי בשלים ודימוי עצמי נמוך, אשר קיים קושי מבחינתו להציב לעצמו גבולות ולהתמודד עם מצבי דחק ולחץ. המערער 1 זקוק להתערבות טיפולית משמעותית בתחום ההימורים, על מנת להפחית את הסיכון לביצוע עבירות בעתיד. המערער ביטא הכרה בכך שהוא זקוק לטיפול והביע נכונות להשתלב בטיפול ייעודי, במסגרת ריצוי מאסרו או לאחר שחרורו מהמאסר. שירות המבחן לא בא בהמלצה שיקומית בעניינו של המערער 1, עם זאת המליץ לבחון את התאמתו לטיפול במסגרת מאסרו.

המערער 2 הינו כבן 23, והוא מרצה עונש של 5 חודשי מאסר בגין ביצוע עבירת אלימות, בשנת 2013, כלפי בת זוגו. המערער 2 זומן לפגישה עם שירות המבחן, אך סירב לצאת ממתקן הכליאה לצורך קיום פגישה, כאמור. מסיבה זו לא הוגש תסקיר מבחן בעניינו.

המערער 3 הוא כבן 26, יליד אוקראינה אשר עלה ארצה לראשונה בשנת 1997. לאחר כארבע שנים שב המערער 3 ביחד עם בני משפחתו לאוקראינה ועלה פעם נוספת לישראל, בהיותו כבן 15 שנים. המערער 3 השלים 12 שנות לימוד ללא תעודת בגרות. המערער חווה קשיי התאקלמות בישראל, וחש תחושות קיפוח בשל מוצאו הלא יהודי. המערער 3 גויס לצה"ל, אך הוא שוחרר כעבור כשלושה חודשים, בעקבות מה שכונה "התנהגות רעה וחמורה". במהלך שירותו, ריצה המערער 3 עונש מאסר בפועל של 43 ימים, בשל היעדרות מהשירות שלא ברשות. לאחר שחרורו, החל המערער 3 לעבוד בתחום השיפוצים, וזאת עד ליום מעצרו בתיק זה. ממכתב ששלח מעסיקו עולה, כי הוא היה מרוצה מתפקודו של המערער 3 בעבודה. המערער 3 לקח אחריות על ביצוע העבירות וטען כי בתקופה שקדמה לכך הוא היה נתון במצב כלכלי ירוד, דבר שהובילו למעורבות במעשים. לדבריו, הוא היה בקשרי חברות עם המערער 1, והם התכוונו לשכור יחדיו נכס שהיה בבעלות המתלוננים. את יתר הנאשמים הוא הכיר באמצעות המערער 1, וזאת בסמוך לביצוע העבירות. בעת שהותו במעצר בית, השתלב המערער 3 בקבוצה טיפולית ובשיחות פרטניות. הוא הגיע לכל המפגשים הקבוצתיים, וגילה יכולת לביקורת עצמית ותובנה באשר לחומרת התנהגותו. לצד זאת, התרשם שירות המבחן כי המערער 3 מתקשה להפנים את השלכות מעשיו על נפגעי העבירה "ולגלות אמפתיה מעמיקה כלפיהם". כמו כן, ניכר על המערער 3 כי הוא נתון להשפעת חברה שולית, וכי במצבי דחק הוא נוהג באימפולסיביות, והוא נוטה לחפש פתרונות מהירים "תוך בחירות עברייניות". שירות המבחן הגיע למסקנה, כי נשקפת מהמערער 3 רמת סיכון בינונית להתנהלות אלימה בעתיד, אך יש במעורבות טיפולית כדי לצמצם סיכון זה. שירות המבחן העריך, כי הטלת ענישה על המערער 3, מאחורי סורג ובריאח, תפגע בסיכויי שיקומו, ואף עלולה להעמיק את מעורבותו בתחום הפלילים. לפיכך, המליץ שירות המבחן להשית על המערער 3 עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, לצד הטלת צו מבחן למשך 18 חודשים, כמו גם מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים.

10. אשר למשיב, נאמר בתסקיר כי הוא כבן 22 שנים, רווק, אשר טרם מעצרו שירת בצבא בתפקיד סמל מבצעים

בשלישות, ובמקביל עבד בחנות לחלקי חילוף לרכב. תפקודו של המשיב בצה"ל היה תקין וחיובי. המשיב סיים 12 שנות לימוד, כאשר מגיל 17 הוא עובד בעבודות מזדמנות, על מנת לסייע בפרנסת משפחתו. זוהי למשיב מעורבותו הראשונה בפלילים, וצוין בתסקיר כי אמו של המשיב תיארה אותו "כילד מְרַצָּה", אשר מעולם לא פעל באגרסיביות או באלימות. המשיב לא הכיר את אביו הביולוגי, וכאשר מלאו לו 3 שנים, יצרה אמו קשר זוגי חדש, והוא התגורר ביחד עמם. המשיב תיאר יחסים מורכבים עם בן הזוג, על רקע אלימות שנקט כלפיו וכלפי אמו. בשל אלימות זו, נדון בן הזוג, בשנת 2013, ל-11 חודשי מאסר בפועל, והוא שוחרר מהמאסר ימים ספורים, קודם למעורבותו של המשיב באירוע מושא כתב האישום. המשיב תיאר את נוכחות בן הזוג כגורם מגביר מתח, ולדבריו הוא חש הקלה כאשר אמו נפרדה מבן הזוג, לפני כחצי שנה. לטענת המשיב, קודם לאירוע חלה נסיגה במצבו הרגשי והוא חבר למערער 1 המבוגר ממנו, ואשר ייצג עבורו דמות שעמה הוא יכול היה להזדהות. המשיב שלל היכרות מוקדמת עם יתר הנאשמים, ושלל תכנון מוקדם מצידו באשר לביצוע העבירה. לדבריו, רק במהלך האירוע הוא הבין כי הוא שותף לעבירה חמורה ואלימה, אך הוא התקשה לעצור את מעורבותו, ובהמשך הוא "התקשה לשלוט על דחפיו ופעל באופן אלים וקיצוני". צוין בתסקיר, כי המשיב חווה זעזוע מעוצמת האלימות שהפעיל במהלך האירוע. הוא הביע צער וחרטה על מעשיו, וביטא את רצונו להתנצל בפני המתלוננים ולפצותם, בגין הפגיעה שנגרמה להם. שירות המבחן התרשם כי מדובר בבחור צעיר וילדותי, אשר לו חסכים רגשיים עמוקים, בשל היותו חשוף לאלימות בתוך התא המשפחתי. שחרורו של בן זוגה של אמו מהמאסר, היווה טריגר, אשר שחרר את גבולותיו הפנימיים, והוביל אותו להתפרץ ולפעול באלימות. עם זאת, ניתן להתרשם, כך נאמר בתסקיר, כי המשיב מתפקד באופן יציב ונורמטיבי במסגרות פורמליות, והוא נענה בחיוב לגבולות הסמכות. בתקופת שהותו במעצר בית, השתלב המשיב בשיחות פרטניות עם גורמים מטפלים תוך שיתוף פעולה מצידו, והחל בתהליך של התבוננות בבחירותיו ובדפוסים הבעייתיים והתוקפניים באישיותו. שירות המבחן סבור כי הטלת מאסר על המשיב, מאחורי סורג ובריה, תפגע בסיכויי שיקומו, וזאת על רקע גילו הצעיר ומאפייניו האישיותיים. על כן, המליץ שירות המבחן על ענישה של מאסר בדרך של עבודות שירות, בצד הטלת צו מבחן למשך 18 חודשים, ועונשים נלווים.

11. בבוא בית משפט קמא לקבוע את מתחם הענישה בעניינם של הנאשמים, הוא שם לנגד עיניו את הערכים שנפגעו בשל מעשיהם, היינו: ערך ההגנה על בטחונו האישי של הפרט, כמו גם ערך ההגנה על שלמות גופו ועל רכושו. נקבע, כי במקרה דנן מידת הפגיעה בערכים אלה הינה משמעותית ביותר, לנוכח הנזק הרב, הפיזי הנפשי והממוני, שנגרם למתלוננים. המתלוננים חשים פגיעה קשה בתחושת הבטחון שלהם לאחר שנפגעו בביתם-מבצרם, כאשר נענו לבקשת הנאשמים להשתמש בשיירות שבביתם; הם הפכו להיות חשדנים כלפי זרים והם מתקשים ליתן אמון באחרים. בית משפט קמא ציין, כי העבירה עצמה בוצעה לאחר תכנון מוקדם, רכישת אמצעים, ובצוותא חדא, כאשר הכספים שהושקעו ברכישת הציוד מעידים על כוונתם של הנאשמים להפיק רווח רב ממעשיהם. המדובר במעשי אלימות אכזריים ומתמשכים כלפי המתלוננים, וזאת "במקומות שונים ולאורך זמן". עם זאת, החליט בית משפט קמא לקבוע מתחם ענישה שונה למערערים ולמשיב, בשים לב לחלקו "הקטן משמעותית" של המשיב מחלקם של המערערים, וזאת בעיקר בשלב קשירת הקשר וההכנות לקראת מימושו. לאחר סקירת מדיניות הענישה הנוהגת, קבע בית משפט קמא כי מתחם הענישה בעניינם של המערערים ינוע בין 24 ל-60 חודשי מאסר. אשר למשיב, המתחם ינוע בין 18 ל-50 חודשי מאסר.

12. לצורך קביעת עונשיהם של המערערים בתוך המתחם, ציין בית משפט קמא כי חלקו של המערער 1 בתוכנית העבריינית הוא הגדול מבין כלל הנאשמים, כאשר מעשיו בוצעו בשל חובות כספיים שנבעו עקב התמכרותו להימורים. בית משפט קמא ציין, כי על אף העדרו של עבר פלילי ונכונותו של המערער 1 להשתלב בהליך טיפולי בהקשר להתמכרותו להימורים, שירות המבחן לא בא בהמלצה שיקומית בעניינו, וזאת בשל חומרת מעשיו.

שני בדירוג החומרה הינו, לדידו של בית משפט קמא, המערער 2, שחלקו קטן משל המערער 1, אך בעברו

מספר הרשעות בעבירות אלימות. בית משפט קמא ציין, כי המעשים הנוכחיים הם בגדר עליית מדרגה מבחינתו, ואין לשכוח כי הוא מרצה כיום 5 חודשי מאסר בגין תקיפת בת זוגו. המערער 2 לא שיתף פעולה עם שירות המבחן, ובכך יש משום נסיבה לחומרה העומדת לחובתו.

אשר למערער 3, ציין בית משפט קמא, כי לא נעלמה מעיניו המלצתו של שירות המבחן להסתפק בהטלת עונש שירוצה בדרך של עבודות שירות. בית משפט קמא קבע, עם זאת, כי המלצה זו אינה מתיישבת עם חלקו המשמעותי של המערער 3 בתכנון ובביצוע העבירות, בהן הורשע. המלצה זו גם אינה מתיישבת עם התרשמותו של שירות המבחן לפיה, המערער 3 מתקשה להפנים את הנזקים שגרם, ואת הסיכונים הטמונים בהתנהגותו, והוא אף מתקשה לגלות אמפטיה מעמיקה כלפי נפגעי העבירה. עוד נקבע בתסקיר, כי רמת מסוכנותו של המערער 3 הינה בינונית, על רקע נטייתו לקחת סיכונים, והיותו נתון להשפעת חברה שולית ועבריינית. בית משפט קמא הוסיף עוד, כי מכלול השיקולים לקולה בעניינו של המערער 3 ילקחו בחשבון בעת קביעת עונשו בתוך המתחם.

13. ומכאן עבר בית משפט קמא לדון בעניינו של המשיב. לאחר בחינת מכלול נסיבותיו האישיות של המשיב ועיון בתסקיר שירות המבחן שניתן בעניינו, סבר בית משפט קמא כי מתקיימות נסיבות חריגות המצדיקות סטייה לקולה ממתחם הענישה שנקבע, "תוך העדפת אינטרס השיקום, בהתאם להוראות סעיף 40ד' לחוק העונשין". לגישת בית משפט קמא, קיים סיכוי של ממש לשיקומו של המשיב, וזאת בשל גילו הצעיר, עברו הנורמטיבי, ותפקודו בצה"ל ובמקום עבודתו, שהיה "תקין וחיובי לחלוטין". בנוסף, נתן בית משפט קמא משקל לרקע שהביא את המשיב לביצוע המעשים, כאשר בניגוד לחבריו אין מדובר במניע כלכלי. המשיב השתתף בתהליך טיפולי משמעותי והסיכוי להישנות מעשים דומים בעתיד הינו נמוך. לאור האמור, החליט בית משפט קמא להשית על המשיב 6 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות, ואת יתר העונשים שפורטו בפסקה 3 לעיל. בהתאם למדרג שקבע בית משפט קמא בעניינם של המערערים, נדון המערער 1 ל-42 חודשי מאסר בפועל; המערער 2 ל-36 חודשי מאסר בפועל; והמערער 3 ל-32 חודשי מאסר בפועל. זאת, בנוסף ליתר העונשים שפורטו בפסקה 3 לעיל.

הערעורים

ערעורו של המערער 1 (ע"פ 5894/14)

14. בהודעת הערעור מטעמו של המערער 1 נטען, כי שגה בית משפט קמא בקביעת מתחם ענישה, הנע בין 24 ל-60 חודשי מאסר. לגישת המערער 1, המתחם צריך לנוע בין עונש מאסר בעבודות שירות לבין 18 חודשי מאסר בפועל. עוד נטען, כי במקרה דנן לא הורשע המערער 1 בעבירת שוד או בניסיון שוד, אלא בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, ולפיכך לא היה מקום להתבסס על פסיקה שבה מדובר בעבירות מעין אלה. טענתו המרכזית של המערער 1 נוגעת לסטייה המהותית, שחלה לטעמו, מעקרון אחידות הענישה. לגישת המערער 1, המעשים המיוחסים לו אינם שונים במהותם מאלו שיוחסו למערערים 2 ו-3, וחרף זאת יצר בית משפט קמא פערים משמעותיים בין עונשיהם (פער של 6 חודשי מאסר לעומת המערער 2, ופער של 10 חודשי מאסר לעומת המערער 3). את עיקר הטיעון, בנוגע לפגיעה בעקרון אחידות הענישה, הקדיש המערער 1 לפער העצום בין עונשו (42 חודשי מאסר לריצוי בפועל) לבין עונשו של המשיב (6 חודשי מאסר בעבודות שירות). נטען, בהקשר זה, שגם אם חלקו של המשיב קטן יותר משל המערער 1, הרי שהמשיב הורשע באותן עבירות ואף עשה שימוש באלימות כלפי המתלוננת, שהיא "גם פיזית וגם באמצעות שוקר חשמלי ואזיקת ידה". בנסיבות אלה, כך נטען, לא היה מקום לקבוע מתחם ענישה שונה בעניינו של

המשיב, ובעיקר לא היה מקום להטיל עליו עונש "קל באופן בלתי מידתי מעונשו של המערער", גם אם עמדו לזכותו של המשיב שיקולי שיקום נכבדים. למרות ההבדלים הקיימים בין השניים, סבור המערער 1, כי "פער של 3 שנים אינו מידתי ומהווה הפליה פסולה בין שני הנאשמים". נטען בנוסף, כי בית משפט קמא לא נתן משקל ראוי לפגיעתו של העונש במערער 1; לגילו הצעיר; לעובדה כי זוהי לו הסתבכותו היחידה בפלילים; לנטילת האחריות על ידו והבעת צער וחרטה על מעשיו; לנסיבותיו האישיות והמשפחתיות הקשות; ולפוטנציאל השיקומי הטמון בו.

15. בדיון בערעורו של המערער 1, חזרה באת כוחו, עו"ד שלומציון מנדלמן, על עיקרי הטענות שהופיעו בהודעת הערעור, והוסיפה כי המערער 1 עושה מאמצי שיקום ניכרים במסגרת מאסרו. עוד נטען, כי גם אם מתחם הענישה שקבע בית משפט קמא יעמוד על כנו, מן הראוי להציב את עונשו של המערער 1 בתחתית המתחם. נטען בנוסף, כי גם אם יש לתלות את הסתבכותו של המערער 1 בהתמכרותו להימורים ובחובות שצבר, אין להתעלם מנסיבותיו האישיות הקשות ומהרקע המשפחתי המורכב שלו. לאור האמור, התבקשנו להפחית בעונשו של המערער 1 ולהעמידו על 28 חודשי מאסר לריצוי בפועל, על מנת לאפשר לו להשלים את ההליך הטיפולי בהתמכרותו, בין כותלי הכלא.

16. מתסקיר משלים שהוגש בעניינו של המערער 1, עולה כי הוא דיווח לשלטונות הכלא על התמכרותו להימורים, וביקש להשתלב בטיפול ההולם את צרכיו. המערער 1 נקלט במסגרת טיפולית אינטנסיבית בבית סוהר "צלמון", והוא אמור להשלים את התהליך הטיפולי בחודש יולי 2016, לקראת תום 2/3 מתקופת מאסרו. צוין בתסקיר, כי בתחילת הטיפול, גילה המערער 1 "נוקשות חשיבתית ומובדלות ביחס לשאר האסירים השוהים בטיפול", אך לאחרונה הוא מגלה פתיחות רבה יותר והבנה "טובה יותר מבעבר למתרחש במרחב הטיפולי". המערער 1 מקבל אחריות מלאה על מעשיו, ומביע צער ואמפתיה לנפגעים, "בדגש על הסבל הרגשי שהסב להם".

ערעורו של המערער 2 (ע"פ 6241/15)

17. בהודעת הערעור מטעמו של המערער 2 נטען, כי שגה בית משפט קמא משקבע מתחם ענישה המתאים לעבירת השוד ולא לעבירה שבה הורשעו הנאשמים בתיק זה (חבלה חמורה בנסיבות מחמירות). עוד נטען, כי בית משפט קמא השית על המערער 2 עונש מופלג בחומרתו, תוך העדפת שיקולי גמול והרתעה על פני שיקולי שיקום. אכן, המערער 2 לא שיתף פעולה עם שירות המבחן, אך הוא מביע חרטה על מעשהו ומגלה רצון לצאת ממעגל הפשע, ולחזור לתפקוד נורמטיבי. למרות שאין זו הרשעתו היחידה של המערער 2 בפלילים, נטען בהודעת הערעור כי כיום הוא מבין "שביצוע עבירות פליליות אינו משתלם, ועל כן הוא מבקש לשקם את עצמו ואת חייו". כמו המערער 1, גם המערער 2 סבור כי החריגה המופלגת לקולה בעונשו של המשיב, מחייבת התערבות משמעותית בעונש שהושת עליו. לגישתו של המערער 2, "הדעת מתקשה לתפוס... מצב בו קיים פער כה גדול בין העונשים השונים", ומסיבה זו בלבד יש להקל בעונשו, כמו גם בעונשם של יתר המערערים. עוד נטען, כי חלקו של המערער 2 בתכנון ובביצוע עבירות האלימות היה קטן בהרבה משל המערערים 1 ו-3, ולפיכך יש מקום ליצור פער רחב יותר בין עונשו לבין העונש שהושת על יתר המערערים. אשר לנסיבותיו האישיות של המערער 2, נטען כי מדובר בבחור צעיר, כבן 26 שנים, שכליאתו הממושכת תפגע בו "בצורה אנושה". עוד נטען, כי משפחתו של המערער 2 הינה משפחה נורמטיבית, אשר מוכנה לסייע בהליך שיקומו, על מנת להחזירו למעגל החיים הנורמטיבי. המערער 2 נטל אחריות מלאה על מעשיו, והביע חרטה על הפגיעה במתלוננים.

18. בדיון בערעור טען עו"ד נתן יצחק, בא כוחו של המערער 2, כי אין לייחס משקל רב לעובדה כי לא ניתן תסקיר

מבחן בעניינו של המערער, בשל אי שיתוף פעולה מצידו עם שירות המבחן. זאת, לנוכח קבלת האחריות על ידו והבעת חרטה מלאה על מעשיו. נטען בנוסף, כי פעילותם של הנאשמים היתה חובבנית ולא מקצועית, והם הותירו בזירת העבירה ראיות רבות, שהביאו לזיהויים וללכידתם. עוד נטען, כי המערער 2 ביצע את העבירות בהיותו נתון במצוקה נפשית וכספית, וזאת "ברגע של חולשה". לאור האמור, התבקשו להעמיד את עונשו של המערער 2 על 18 חודשי מאסר, לכל היותר.

19. גם בערכאתנו לא הוגש תסקיר מבחן בעניינו של המערער 2. הגב' ברכה וייס, שהופיעה בדיון מטעם שירות המבחן, הבהירה כי נציגי השירות ביקשו לפגוש את המערער 2 אך הוא סרב לצאת לפגישה זו. באותה עת, היה נתון המערער 2 במעצר בגין ביצוע עבירה אחרת, שבעטייה נגזר עליו לבסוף עונש של 5 חודשי מאסר בפועל. כיום, התנהגותו בכלא תקינה, וצרכי שיקומו נבחנים במשולב על ידי הרשות לשיקום האסיר בשיתוף עם שב"ס.

ערעורו של המערער 3 (ע"פ 5899/15)

20. גם ערעורו של המערער 3 מתמקד, מן הסתם, בפגיעה הקשה שחלה לשיטתו, בעקרון אחדות הענישה. ראשית, נטען כי חלקו של המערער 3 "קטן בהרבה ובאופן משמעותי" מחלקו של המערער 1, ולכן היה מקום ליצור פער עונשי רחב יותר ביניהם. נטען, בהקשר זה, כי המערער 1 היה היוזם, המתכנן, והמבצע העיקרי של המעשה, והוא זה שהחל ראשון בביצוע מעשי האלימות במתלוננים. לעומת זאת, כך נטען, היה חלקו של המערער 3 קטן במידה משמעותית, והוא נגרר אחר המערער 1. נטען בנוסף, כי המערער 3 שכנע את יתר הנאשמים להודות בביצוע העבירה, והוא היה זה אשר הסגיר את כולם. עוד נטען, כי עניינו של המערער 3 אינו שונה בהרבה מזה של המשיב, אשר נדון ל-6 חודשי עבודות שירות בלבד, כאשר שירות המבחן המליץ לגבי שניהם להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל. כמו המשיב, גם המערער 3 שוחרר ממעצר ונטל חלק בהליך טיפולי, כאשר הוא והמשיב היו תחת תנאים מגבילים, במשך תקופה ארוכה. המערער 3 הוסיף ונטען, כי שינוי סעיף העבירה והעובדה שנמחקה עבירת הניסיון לשוד, היו צריכים להוביל לקביעת מתחם ענישה שונה, ולהטלת עונשים קלים, במידה רבה, על הנאשמים. נטען בנוסף, כי המעשים בהם הורשע המערער 3 אינם מאפיינים את אורחות חייו, ומדובר מבחינתו במעידה חד פעמית. עסקינן בבחור צעיר, כבן 26 שנים, שזהו מאסרו הראשון, על כל ההשלכות ההרסניות שיש לכך, עליו ועל בני משפחתו. אשר להרשעתו של המערער 3 בבית דין צבאי בעבירה של העדר מן השירות שלא ברשות, נטען כי עבירה זו התיישנה, ובשים לב לנסיבות ביצועה, סבור המערער 3 כי אין לזקוף אותה לחובתו.

21. עו"ד שי שקד, בא כוחו של המערער 3, טען בדיון שהתקיים בערעור כי הוא אינו מקל ראש במעשיהם של הנאשמים, אך לדבריו האירוע הסתיים "בלי פציעות חמורות ונזקים" למתלוננים. עוד נטען, כי המערער 3 הודה במיוחס לו מהרגע הראשון, והוא הביע חרטה כנה, ואף ניסה לפצות את המתלוננים. לגישתו של עו"ד שקד, גזר דינו של המערער 3 סוטה סטייה קיצונית מרף הענישה הנוהג במקרים דומים, ובגזר הדין נפלו טעויות מהותיות המצדיקות את התערבותנו.

22. בתסקיר משלים שהוגש בעניינו של המערער 3, נמסר כי המערער מתקשה להתייחס להשלכות מעשיו על נפגעי העבירה "ולגלות אמפתיה מעמיקה כלפיהם". הוא ממוקד בהשלכות ביצוע העבירה על חייו, בדגש על עונש המאסר שהושת עליו והסתגלותו לתנאי המאסר. בתקופת כליאתו, נוהג המערער 3 להשתתף בפעילויות של אגף החינוך בכלא ומשלים לימודי בגרות. המערער 3 השתלב בקבוצה טיפולית לשליטה בכעסים, והוא נטל חלק ב-4

מפגשים קבוצתיים, כאשר הוא צפוי להמשיך בפעילות זו לאחר חזרתה של עובדת סוציאלית הקשורה להליך זה, מחופשת לידה. שירות המבחן רואה חשיבות רבה לכך שהמערער 3 ימשיך בהליך הטיפול בתחום השליטה בכעסים, דבר שיש בו "כדי להפחית סיכון להישנות התנהגות פלילית ואלימה בעתיד".

ערעור המדינה בעניינו של המשיב ותגובתה ליתר הערעורים (ע"פ 5335/15)

23. המערערת מסכימה עם המערערים כי הפער בין העונשים שנגזרו עליהם לבין עונשו של המשיב, הינו פער בלתי מידתי שאין להשלים עמו. בערעורה טוענת המדינה, כי העונש שהוטל על המשיב "אינו הולם את חומרת מעשיו ואינו נותן ביטוי לפגיעה הקשה שפגע בבטחונם האישי של הציבור בכלל והמתלוננים בפרט". עוד נטען, כי המשיב נטל חלק ב"אירוע חמור, אלים ואכזרי במיוחד", תוך שימוש בשוקרים חשמליים ובאזיקים. הנזק שנגרם למתלוננים אינו מסתכם בפגיעה הפיזית בהם, אלא שהוא כולל "את חוויית הפחד והאימה וכן את הפגיעה הנפשית ואובדן תחושת הביטחון של בני הבית". לגישת המערערת, שגה בית משפט קמא משקבע כי חלקו של המשיב קטן ושונה, באופן משמעותי, מחלקם של האחרים. המשיב הצטרף, אמנם, בשלב מאוחר יותר לתוכנית הקשר, אך הוא נטל חלק פעיל בחלוקת הציוד ובהגדרת התפקידים, והוא לקח חלק מלא בהוצאת הקשר מהכוח אל הפועל. לדידה של המערערת, חומרת המעשה ומידת האכזריות שבאה לידי ביטוי במהלכו, אינן מאפשרות לסטות לקולה ממתחם הענישה שנקבע, עד כדי הימנעות מהטלת מאסר בפועל על המשיב, רק בשל התחשבות בסיכויי שיקומו. לכל היותר, כך נטען, ניתן להצדיק הפחתה מסוימת ברכיב המאסר בפועל, אך לא עד כדי ביטולו כליל. עוד נטען, כי קיומו של פוטנציאל שיקומי אינו מחייב את בית המשפט לסטות לקולה מהמתחם, והדבר נתון לשיקול דעתו, בשים לב לאינטרס הציבורי בכללותו. הפער הרחב שנוצר בין עונשו של המשיב לבין עונשיהם של המערערים הינו, לדידה של המערערת, "לא פרופורציונאלי וחוטא לעקרון אחידות הענישה - הגם שחלקם במעשים מעט שונה והגם שהתרשמות שירות המבחן מהם מעט שונה".

24. בדיון בערעור הדגישה באת כוח המערערת, עו"ד נורית הרצמן, כי לא היה מקום לקבוע, מלכתחילה, מתחם ענישה שונה לגבי המשיב, לעומת יתר המערערים. עוד נטען, כי הטלת עונש מאסר בפועל על המשיב, אינה נועלת את הדלת בפני שיקומו, וזאת במסגרת שב"ס, ובהמשך לאחר שישוחרר מהכלא, ככל שיתקבל ערעור המדינה. אשר לערעורים שהוגשו על ידי הנאשמים האחרים, סבורה המערערת כי מדובר בעונשים הנוטים לקולה, ורק לאחר התלבטות, הוחלט כי אין מקום לערער על קולתם. לגישת המערערת, יש לתקן את העיוות שחל בעונשו של המשיב, אך אין להקל במקביל בעונשם של המערערים, אשר נטלו חלק במעשים אכזריים במיוחד, תוך פגיעה פיזית ונפשית במתלוננים קשישים. עוד נטען, כי המערערים ראו במתלוננים "כטרף קל", והם היו מוכנים להשקיע סכומי כסף נכבדים לרכישת ציוד, על מנת לבצע את זממם. השקעה זו מעידה על כך שהנאשמים סברו כי הם עשויים להפיק רווח כספי משמעותי מהמעשה הנפשע. הם ניצלו את טוב ליבם ופתיחותם של המתלוננים ונכנסו לביתם בתואנת שווא. המערערת הוסיפה וטענה, כי לו הורשעו הנאשמים בעבירה של ניסיון שוד היה עונשם חמור בהרבה, כאשר בית משפט קמא הקל בעונש בשל החלפת סעיף האישום. אשר להבדלים בענישה בין המערערים, סבורה המערערת כי "ההבחנות שעשה בית משפט קמא בין שלושת המערערים הוגנות וסבירות ואין מקום להתערב".

תגובת המשיב לערעור המדינה (ע"פ 5335/15)

25. המשיב, אשר יוצג בדיון על ידי עו"ד קובי מרגולוב, סבור כי יש לדחות את ערעור המדינה. המשיב ציין, כי בית משפט קמא קבע כי מתקיימות בעניינו של המשיב נסיבות חריגות המצדיקות סטייה ממתחם העונש ההולם, תוך הפעלת

אינטרס השיקום. עוד נטען, כי בעת ביצוע המעשה היה המשיב חייל בשירות סדיר, והוא נגרר לפרשה "עקב חולשתו הרבה". נטען בנוסף, כי אביו החורג של המשיב, אשר היה אלים כלפיו וכלפי אמו, השתחרר מריצוי עונש מאסר מספר ימים לפני האירוע, דבר שיצר בקרבו של המשיב חרדה רבה ולחץ מפני הבאות. עו"ד מרגולוב הוסיף וטען, כי המשיב נטל חלק בתהליך טיפולי אינטנסיבי, שאותו אין הצדקה לקטוע. מעבר לכך, כך נטען, אין להקל ראש בעונש שנגזר על המשיב, הכולל, מלבד עבודות השירות, גם תשלום פיצויים בסכום של 15,000 ₪ למתלוננים, ואין להתעלם מתקופה ארוכה של מעצר בית בו שהה המשיב, בנוסף לשני חודשי מעצר מאחורי סורג ובריה.

לפיכך, התבקשנו לדחות את ערעור המדינה.

26. בתסקיר משלים שהוגש בעניינו של המשיב, נאמר כי מדובר בבחור צעיר, כבן 22 שנים, אשר עלה ארצה עם משפחתו מאוקראינה, בהיותו כבן 7 שנים. המשיב השתלב בתהליך טיפולי, במסגרת שירות המבחן, לשם העלאת המודעות להיבטים הרגשיים ולמצבים מעוררי הדחק, העומדים בבסיס ביצוע העבירות. להתרשמות שירות המבחן, המשיב מצוי "בתחילת תהליך משמעותי וחיובי", בו הוא מצליח לחשוף את דפוסיו הבעייתיים במטרה לערוך בהם שינוי. המשיב החל ללמוד במסגרת פרויקט הנקרא "אוניברסיטה בעם", דבר שהוא מרכיב חשוב נוסף בהליך השיקום בו הוא מצוי. בנסיבות אלה, סבור שירות המבחן כי הטלת מאסר על המשיב מאחורי סורג ובריה, תפגע בסיכויי שיקומו, וזאת על רקע גילו הצעיר ומאפייניו האישיים. לפיכך, ממליץ שירות המבחן על המשך הטיפול במסגרתו, ובתכנית "אוניברסיטה בעם", ולצורך כך התבקשנו לדחות את הדיון בעניינו של המשיב למספר חודשים, "על מנת לעקוב אחר המשך התהליך בו הוא נתון".

דיון והכרעה

27. לאחר עיון בגזר דינו של בית משפט קמא ובהודעות הערעור, ולאחר שהאזנתי בקשב רב לטיעוני הצדדים בפנינו, הגעתי למסקנה כי יש לדחות את ערעוריהם של המערערים, ולקבל את ערעור המדינה באופן שיוחמר עונשו של המשיב, והכל כפי שיפורט להלן.

28. בראש ובראשונה יש להזכיר את נסיבותיו החמורות במיוחד של האירוע המתואר בכתב האישום. הנאשמים קשרו קשר לגנוב את רכושם של המתלוננים, וזאת תוך שימוש באיומים, בשוקרים חשמליים ובאזיקים. הם הצטיידו באביזרים שונים, לשם מימוש תוכנית הקשר, שכללו: מסקנטייפ דביק, 4 שוקרים חשמליים, 4 זוגות אזיקים, וכן מכשירי פלאפון וכרטיסי "סים" תואמים. כאמור בכתב האישום, הנאשמים השקיעו ממון רב ברכישת הציוד, דבר המלמד על ציפיותם להפיק רווחים כספיים ניכרים ממימוש תוכניתם הפלילית. הנאשמים חילקו ביניהם את הציוד, וקבעו את התפקידים שיוטלו על כל אחד מהם, כאשר אין חולק כי הרוח החיה ומי אשר יצר קשר ראשוני עם המתלונן היה המערער 1. תוך ניצול טוב ליבם ותמימותם של המתלוננים, הצליחו הנאשמים לחדור לביתם, וללא שהיות מיותרות תקפו המערער 1 והמשיב את המתלוננת, כאשר הם פוגעים בה, פעם אחר פעם, באמצעות שוקרים חשמליים, מפילים אותה ארצה, וכובלים את ידיה באזיקים. המערערים 2 ו-3 תקפו במקביל את המתלונן, שהיה מחוץ לבית ושמע את זעקותיה של רעייתו, בכך שחישמלו אותו בשוקרים חשמליים, ותפסו אותו בידיו וברגליו, על מנת להתגבר על התנגדותו. המדובר במעשים קשים ואכזריים מאין כמותם. הנאשמים לא חסו על המתלוננים הקשישים ולא גילו כלפיהם כל חמלה כאשר תקפו אותם באכזריות יוצאת דופן, על מנת לממש את תכניתם הנפשעת ולגנוב את רכושם.

29. אכן, סעיף העבירה הומר מניסיון שוד לעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 בנסיבות סעיף 335(א) (2-1) לחוק העונשין, עבירה שעונשה 14 שנות מאסר. ואולם, גם בהתעלם מהכוונה לבצע עבירת רכוש, במסגרת מימוש תוכנית הקשר, האלימות הקשה שהפעילו הנאשמים וההתעללות במתלוננים, הצדיקו קביעת מתחם הנע בין 24 ל-60 חודשי מאסר לריצוי בפועל. יצוין, כי הנסיבות המחמירות במקרה דנן הינן כפולות ומכופלות, שכן העבריינים נשאו נשק קר או חם (סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין), והעבירה עצמה בוצעה על ידי שני אנשים או יותר (סעיף 335(א)(2) לחוק העונשין). בעבירה מסוג זה קיים מנעד רחב של עונשים, המשתנים בהתאם לנסיבות המעשה ולנסיבותיו של העושה. כך, בע"פ 5062/10 פרץ נ' מדינת ישראל (11.7.2011), הושת עונש של 4 שנות מאסר בפועל על מי שתקף את אשתו שהתגוררה בנפרד ממנו, וגרם לה לחבלה חמורה. הערעור נדחה, למרות המלצת שירות המבחן לעבודות שירות, תוך קביעה כי אין מדובר ב"חומרה יתרה המצדיקה את התערבותנו". בע"פ 1761/11 מדינת ישראל נ' אמין (15.2.2012) התקבל ערעור המדינה ועונשו של המשיב, אשר הורשע בעבירה של גרימת חבלה חמורה כלפי אשתו, הוחמר מ-24 ל-36 חודשי מאסר, מבלי למצות עמו את הדין (וראו גם ע"פ 2928/11 זחאיקה נ' מדינת ישראל (19.1.2012)).

30. הנה כי כן, העונשים שנגזרו על המערערים אינם סוטים לחומרה מרמת הענישה המקובלת, ובוודאי שאין מדובר בסטייה מהותית המצדיקה את התערבותנו. אשר להבדלים בענישה בין המערערים לבין עצמם, הרי שבית משפט קמא נימק כדבעי הבדלים אלו, ונימוקיו ניצבים על קרקע איתנה. המערער 1 "זכה" בצדק רב לענישה המחמירה ביותר, בשים לב להיותו הוגה הרעיון הנאלח, והרוח החיה בתכנון ובביצוע. הוא זה שגייס לתוכנית הקשר את המשיב, הוא יצר קשר עם המתלונן, ותוך ניצול טוב ליבו הצליח לחדור, ביחד עם חבריו אל פנים הבית, והוא היה הראשון להשתמש בשוקר חשמלי כלפי המתלוננת. למערער זה עבירה נוספת של איזמים, כאשר במנוסתו מהמקום לא היסס לאיים על שכנה באמצעות שוקר חשמלי. אשר למערער 2, בית משפט קמא ציין כי חלקו קטן מזה של המערער 1, שכן הוא הצטרף בשלב מאוחר יותר לתוכנית הקשר, אך עברו המכביד, הכולל עבירות אלימות, הביא להטלת עונש של 36 חודשי מאסר, עונש השני במדרג החומרה. מערער זה ריצה 5 חודשי מאסר בגין תקיפת בת זוג, והאירוע מושא כתב האישום הינו בגדר עליית מדרגה מבחינתו. כזכור, המערער 2 לא שיתף פעולה עם שירות המבחן, ולא עשה כל מאמץ על מנת להשתלב בתהליך שיקומי במסגרת השירות. נקל להבין, אפוא, כי אין כל סיבה להתערב בעונש שהושת עליו. ומכאן למערער 3. בית משפט קמא ציין כי חלקו בפרשה דומה עד מאוד לזה של המערער 1. שניהם היו הראשונים לקשירת הקשר, ומעבר לרכישת הציוד הוא אף תרם את רכבו לצורך נסיעה לביתם של המתלוננים. מעורבותו התבטאה בתקיפתו האכזרית של המתלונן, ביחד עם המערער 2, כאשר הוא חנק אותו בצווארו, ולאחר מכן חישמלו שני התוקפים את המתלונן באמצעות שוקרים חשמליים, וניסו להשתלט עליו תוך שימוש באלימות. הסיבה העיקרית להקלה בעונשו של המערער 3 נבעה מהתהליך הטיפולי שעבר, שבעטיו המליץ שירות המבחן להסתפק בעונש מאסר שירוצה בעבודות שירות. עם זאת, אין לשכוח את הרשעתו של המערער 3 בעבירה של העדר מן השירות, ושחרורו מצה"ל על רקע של "התנהגות רעה וחמורה". כמו כן, המערער 3 אינו מפנים עדיין את הנזקים שגרם ואת הסיכונים שבהתנהגותו, והוא מתקשה לגלות אמפתיה מעמיקה כלפי נפגעי העבירה. המסקנה המתבקשת היא כי אין בסיס להתערבות בעונשו.

31. טענתם המרכזית של המערערים עניינה בפגיעה הקשה, שחלה לשיטתם, בעקרון אחידות הענישה, לנוכח העונש הקל שנגזר על המשיב. כפי שנקבע בע"פ 2287/09 והבה נ' מדינת ישראל (25.1.2010):

"עקרון אחידות הענישה נגזר מעקרון שיוויון הנאשמים בפני החוק, שהוא כלל יסוד בתורת הענישה, ומורה כי על מצבים דומים מבחינת אופי העבירות והנסיבות האישיות של הנאשמים ראוי להחיל, במידת האפשר, שיקולי ענישה דומים... משמעות הכלל היא שמקום בו מורשעים שניים בביצוע עבירה בצוותא-חדא, אחריותם המשותפת תבוא בעיקרון לידי

ביטוי בעונש דומה שיוטל עליהם" (שם, בפסקה 11, וראו גם, ע"פ 9792/06 חמוד נ' מדינת ישראל (1.4.2007); ע"פ 9937/01 חורב נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ח(6), 738, 752 (2004)).

ואולם, לא ניתן לפסוק בטענתם זו של המערערים, טרם שיוכרע ערעורה של המדינה על קולת עונשו של המשיב. בית משפט קמא ציין בגזר דינו כי חלקו של המשיב קטן יותר משל המערערים, שכן הוא הצטרף לחבורה בשלב מאוחר, בערב שקדם לאירוע, ולא היה לו חלק ברכישת הציוד הרב, שנדרש למימוש הקשר. עוד ציין בית משפט קמא, כי למשיב היתה היכרות מוקדמת רק עם המערער 1, כאשר "בכתב האישום אין אינדיקציה באשר למידת הפירוט של התוכנית העבריינית לה היה חשוף [המשיב] בשלב גיוסו". עם זאת, קבע בית משפט קמא כי המשיב הצטייד בשוקר חשמלי ובאזיקים והוא נטל חלק באלימות הפיזית שהתחוללה באירוע עצמו, "בדומה ליתר הנאשמים". הסיבה העיקרית להימנעות מהטלת עונש מאסר בפועל על המשיב, נומקה על ידי בית משפט קמא בקיומו של "סיכוי של ממש" לשיקומו. אין חולק כי הוא נטל חלק בהליך טיפולי משמעותי וארוך, בהיותו תחת פיקוח מעצר, כאשר התרשמות שירות המבחן כי הסיכוי להישנות מעשים דומים בעתיד, הינו נמוך. בנוסף, נתן בית משפט קמא משקל לגילו הצעיר ולעברו "הנורמטיבי לחלוטין" של המשיב. יצוין, כי גם כיום ממליץ שירות המבחן שלא לשלוח את המשיב למאסר מאחורי סורג ובריח, על מנת לאפשר לו להשלים את התהליך הטיפולי. לאחר בחינת כלל השיקולים, דעתי היא כי בית משפט קמא נתן משקל יתר לשיקולי השיקום בעניינו של המשיב, ולגישתי לא היה מקום, בנסיבות העניין, להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל על המשיב. השיקול השיקומי אינו בגדר שיקול בלעדי, ויש לאזנו עם שיקולים נוספים, וביניהם שיקולי הגמול וההרתעה. יפים עד מאוד לענייננו דברי השופט נ' סולברג בע"פ 8232/11 מדינת ישראל נ' פלוני (23.4.2012):

"אין להביט על המשיב כעל בועה סגורה במנותק מן הסובב. השיקום איננו חזות הכל. בצד הרצון לטפל במשיב ולשקמו, שומה להבטיח את בטחון הציבור... בד בבד עם מחויבותנו לשיקום עבריינים צעירים, אנו מחוייבים למניעת פגיעתם הרעה בזולתם. מעשיו ומחדליו של המשיב, מחייבים מאסר בפועל. רחמנות יתרה כלפיו, הריהי התאכזרות כלפי קרבנות מזדמנים ישרי-דרך" (שם, בפסקה 7, וראו גם, ע"פ 5576/10 פלוני נ' מדינת ישראל (14.4.2011); ע"פ 6074/11 פלוני נ' מדינת ישראל (27.2.2012)).

32. עם זאת, אינני סבור כי יש למצות את הדין עם המשיב כפי שמתבקש מחומרת מעשיו, הן משום היותו הצעיר בחבורה; בשל חלקו הקטן יחסית לעומת האחרים; והן לנוכח שיקולי השיקום הבלתי מבוטלים הקיימים בעניינו. לפיכך, אציע לחברי לקבל את ערעור המדינה ולהשית על המשיב 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי תקופת מעצרו. כפועל יוצא מכך, יבוטל עונש המאסר בעבודות שירות שהושת על המשיב, ועונשי המאסר המותנים ימנו מיום שחרורו מהמאסר ולא מיום מתן גזר הדין. לא יהיה שינוי ביתר חלקי גזר הדין. ער אני לכך, כי עדיין קיים פער ניכר בין עונשיהם של המערערים לבין העונש המוצע בעניינו של המשיב. ואולם, כבר נקבע בפסיקתו של בית משפט זה, כי עקרון אחדות הענישה אינו כלל שבלעדיו אין, "ויכול שייסוג מפני עקרונות וערכים אחרים" (ע"פ 6672/03 קמינסקי נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 441, 447 (2003)).

ועוד נקבע, כי:

"עקרון אחידות הענישה איננו כלל הכרעה סופי ומוחלט, מין 'סרגל מכאני' שממנו אין לסטות... אין לבצע פעולת 'העתק-הדבק' מנאשם בתיק אחד לנאשם בתיק אחר רק בשם עיקרון אחידות הענישה. שומה על בית המשפט לשקול היטב את הנסיבות המיוחדות של כל נאשם ונאשם, על מנת לחתור לענישה ההולמת את העבירה על פי אמות המידה המקובלות במשפטנו" (ע"פ 5195/11 קריניאן נ' מדינת ישראל (28.3.2012), וראו גם, רע"פ 7064/12 פנדו נ' מדינת ישראל (14.10.2012); ע"פ 3117/12 ארביב נ' מדינת ישראל (6.9.2012)).

במקרה דנן, סברתי כי לאור הנסיבות המקלות שפורטו לעיל, ולפי שאין זה מדרכה של ערכאת ערעור למצות את הדין עם נאשם משמתקבל ערעור תביעה על קולת העונש, ניתן "להסתפק" בעונש של 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל. יצוין, כי אין כל מניעה שהמשיב ימשיך ואף ישלים את התהליך הטיפולי, שבו הוא מצוי, במסגרת תקופת כליאתו.

33. סוף דבר, אציע לחברי לדחות את ערעורי המערערים ולקבל את ערעורה של המדינה באופן שעונשו של המשיב יעמוד על 15 חודשי מאסר, בניכוי ימי מעצרו, חלף תקופת המאסר בעבודות שירות שהושתה עליו.

ש ו פ ט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ע' ברון:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שהם.

המשיב יתייצב ביום 2.2.2016 עד השעה 10:00 בימ"ר הדריים, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מפסק דין זה. על המשיב לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם

עמוד 14

ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, טלפונים 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ד' בשבט התשע"ו (14.1.2016).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
